

SEMISTRUKTUROVANÉ ROZHOVORY

Terénní cvičení z ekonomické geografie

ROZHOVORY, VÝZKUMNÁ OTÁZKA

typy rozhovorů:

strukturovaný,

semistrukturovaný (též polostrukturovaný),

nestrukturovaný

klíčová je výzkumná otázka, zjištění z rozhovoru by na ni měla odpovědět

výzkumná otázka musí být jasná, ne zbytečně široká, většinou obsahuje vztah

struktura rozhovoru je několik předem připravených témat a otázek, rozhodně ale není neměnná, přizpůsobuje se rozhovoru, mění se pořadí otázek, všechny nemusí zaznít, vyvstane řada nových otázek

VOLBA KOMUNIKAČNÍHO PARTNERA

volba komunikačního partnera, různorodost osob, nejde o počet, ale o to, aby měli k věci co říci (měli osobní zkušenost)

oslovení, předání základních informací (kdo? proč? v rámci čeho?); není vhodné posílat strukturu, pokud to partner nevyžaduje

sdělení předpokládané délky rozhovoru (skutečný odhad délky)

ujištění, že nejde o zkoušení, ALE o názory, postoje a zkušenosti (navíc názor či postoj nemůže být dobrý či špatný)

CO MÁ VLIV NA ROZHOVOR?

na výsledek rozhovoru má vliv jak tazatel, tak komunikační partner

vliv prostředí, denní a roční doby, aktuální fyzický a psychický stav

na rozhovor je vhodné chodit ve dvou (muž/žena, jiné povahy)

- dělení rolí na tazatele a zapisovatele, resp. na hlavního tazatele a vedlejšího tazatele

vytvoření příjemné a bezpečné atmosféry pro uvolnění

- „drobný úplatek“ (zaplacení kávy, piva, ...)

ÚVOD ROZHOVORU

- představení tazatele a výzkumu (pozice ve výzkumu)
- seznámení s plánovanými výstupy, možnost výstupy získat
- zaručení anonymity
- předpokládaná délka rozhovoru
- informovat o možnosti nezodpovědět otázku
- zeptat se na možnost nahrávání rozhovoru na diktafon (bez souhlasu nelze nahrávat); ujistit, pro jaké účely, kdo se k nahrávce dostane
- položení úvodní otázky, ta musí být srozumitelná, dostatečně obecná, neměla by být zjišťovací (odpověď ano-ne)

PRŮBĚH ROZHOVORU (I.)

- umístění diktafonu, respektování žádosti o nenahrávání částí rozhovoru
- držet se výzkumné otázky, při odchýlení se k ní vracet
- oční kontakt, celková neverbální komunikace
- nechat pauzu na přemýšlení
- průběžné nápady a otázky zapisovat
- dávat si pozor na návodné otázky
- příklady uvádět, až když je to nutné (řekne si o to partner)
- mluví hlavně komunikační partner
- výpověď nehodnotit, pouze ji přijmout jako názor

KOMUNIKAČNÍ PARTNER NIKDY NECHYBUJE !!!

PRŮBĚH ROZHOVORU (II.)

- návaznost otázek, plynulá komunikace
- používat některé obraty (slovní termíny) komunikačního partnera
- dávat komunikačnímu partnerovi najevo, že to, co říká, je zajímavé, i když to tak není (a pak jej případně nasměrovat k našemu zájmu)
- nedohadovat se o „správnost“ odpovědí; nedávat znát, že o dané problematice víme mnohem více
- pozorně naslouchat, aby komunikační partner neměl pocit, že se ptáme neustále na to stejné

PRŮBĚH ROZHOVORU (III.)

- na závěr rozhovoru nechat prostor pro komunikačního partnera, jeho komentáře, co nezaznělo
- poděkovat za čas, ochotu, informace
- zeptat se na možnost oslovení s doplněním informací (vzít kontakt)
- teoreticky nabídnout zaslání výstupů výzkumu (vzít kontakt)
- teoreticky nabídnout autorizaci (vzít kontakt)
- ukončit rozhovor, ale nevypínat diktafon (nelze samozřejmě říct, že vypínám diktafon a nevypnout ho)

PŘEPIS ROZHOVORU

přepis rozhovoru v MS Word nebo speciálních programech (F4, Atlas.ti)

doslovný přepis, selektivní (anotovaný) přepis

- jasně označit role (T1, T2, R1, R2)
- symboly pro pomlky, pro logické nenávaznosti ve větě
- nářečí, nespisovná slova, vulgarismy

další kroky pro vyhodnocení: kódy, obsahová analýza

DOPORUČENÁ LITERATURA

- DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 374 s.
- SILVERMAN, David. Ako robiť kvalitatívny výskum : praktická príručka. Translated by Martin Štulrajter. Bratislava: Ikar, 2005. 327 s.
- STRAUSS, Anselm a Juliet CORBINOVÁ. Základy kvalitativního výzkumu : postupy a techniky metody zakotvené teorie. Vyd. 1. Boskovice: Albert, 1999. 196 s.
- Qualitative research methods in human geography. Edited by Iain Hay. 3rd ed. Don Mills, Ont.: Oxford University Press, 2010. xxxi, 432.
- The SAGE handbook of qualitative geography. Edited by Dydia DeLyser. Los Angeles: SAGE, 2010. xii, 431 s.